

JUHLAJULKAISU

AARNE NUORVALA

1912 · 18/4 · 1982

SUOMALAINEN LAKIMIESYHDISTYS

Vammala 1982, Vammalan Kirjapaino Oy

ISBN 951-855-049-2

ISSN 0356-7222

978-951-855-871-5 (PDF)

Seppo Salminen

Oikeusturva ja virkamiesten täydennyskoulutus

Virkamiesten pätevyydestä ja virkamieskoulutuksesta on Suomessa käyty julkista keskustelua vilkkaasti jo ennen maamme valtiolista itsenäistymistä. Itsenäisyyden ajallakin asia on toistuvasti noussut yleisen huomion kohteeksi. Keskustelun sisältö on kunakin aikana värittänyt ajan yleisen hengen ja yhteiskunnallisen tilanteen mukaan, mutta hämmästyttävällä tavalla siinä näkyvät toistuneen samat kysymyksenasettelut ja näkökannat.

Kolme ongelmaa on keskustelussa noussut erityisen selvästi esiin:

- mikä on yhtäältä oikeudellisen asiantuntemuksen ja toisaalta materiaalsen, »todellisia elämänilmiöitä» koskevan asiantuntemuksen merkitys virkamiesten pätevyysperustana?
- mikä on yhtäältä teoreettisen tiedon ja toisaalta vallitsevien hallintokäytäntöjen tuntemuksen osuus ja merkitys virkamiesten koulutuksessa?
- mikä on tarpeellinen erikoistumisen syvyys ja missä määrin tarvitaan yleiskuvaa hallinnosta ja sen periaatteista?

Näitä kysymyksiä on tarkasteltu lähinnä julkisen toiminnan tehokkuuden kannalta. Kun puhe on ollut virkamiesten koulutuksesta, on huomiota pääasiassa kiinnitetty korkeakoulujen antamaan peruskoulutukseen.

Seuraavassa tarkastelen kysymystä kahdella tavalla rajoitetummasta näkökulmasta. Suomen oikeusjärjestykseen sisältyy kansalaiskeskeinen, kansalaisen hyvää palvelua ja hänen oikeuksiensa turvaamista korostava henki. Virkamiesten pätevyyslaatu ja heidän saamansa koulutus paljolti ratkaisee sen, missä määrin tämä henki toteutuu käytännön hallintotoiminnassa ja saa uusia käytännön ilmenemismuotoja hallintoa kehitettäessä. Tämä on tarkasteluni ensimmäinen rajaus. Keskityn oikeusturvan toteutumisen edellytyksiin. Korkeakoulussa saatu peruskoulutus ei nykyisin enää riitä turvaamaan virkamiesten pätevyyttä. Tarvitaan virkauran aikaista täydennyskoulutusta

jotka työssään joutuvat suunnittelemaan ja kehittämään uudenlaisia hallinnollisia järjestelmiä ja uutta säädöstöä, tarvittaisiin runsaasti hallinto-oikeustieteellistä tutkimusta. Tällä hetkellä meillä on havaittavissa tietynlainen epäterve työnjako hallintoa tutkivien tieteenalojen kesken: oikeustiede on jättänyt hallintotoiminnan uusien muotojen tutkimuksen paljolti hallintotieteen, politologian ja taloustieteen tehtäväksi eikä ole omista lähtökohdistaan pyrkinyt luomaan teoriaa, joka vastaisi hallintotoiminnan tosiasiallisia muutoksia. Oikeustieteellisen tutkimuksen tulisi kytkeytyä kiinteästi muiden tieteenalojen tutkimukseen ja yhdistää julkisoikeudellinen näkökulma muiden tieteenalojen piirissä tuotettuun hallintoa koskevaan tietoon.

Oikeusjärjestyksemme kansalaiskeskeisen, kansalaisten oikeusturvan korostavan yleishengen toteutuminen nykypäivän hallinnossa edellyttää nähdäkseni toisaalta tietyn julkista hallintoa ja hallintotoimintaa koskevan yleiskuvan antamista kaikille vastuulliseen asemaan tuleville virkamiehille ja toisaalta oikeustieteellisen koulutuksen saaneiden hallintovirkamiesten oikeustieteellisen lisäkoulutuksen kehittämistä.

Kuvaamiini koulutustarpeisiin on valtionhallinnon piirissä jo pyritty reagoimaan. Valtion henkilökuntakoulutuksen neuvottelukunnan ehdotusten pohjalta on opetusministeriössä käynnistetty valmistelutyö, jossa valmistellaan johtavien virkamiesten korkeakoulutasoista täydennyskoulutusta. Valtion koulutuskeskus on puolestaan käynnistänyt valtion hallintoon ja hallintotoimintaan perehdyttävän opetuksen suunnittelun. Valmisteilla olevat toimenpiteet ovat koulutuksen tarpeisiin nähden vähäisiä ensiaskeleita, mutta niiden pohjalta koulutusta toivottavasti voidaan asteittain laajentaa ja samalla luoda hedelmällistä vuorovaikutusta julkisen hallinnon ja oikeudellisen tutkimuksen välille.